

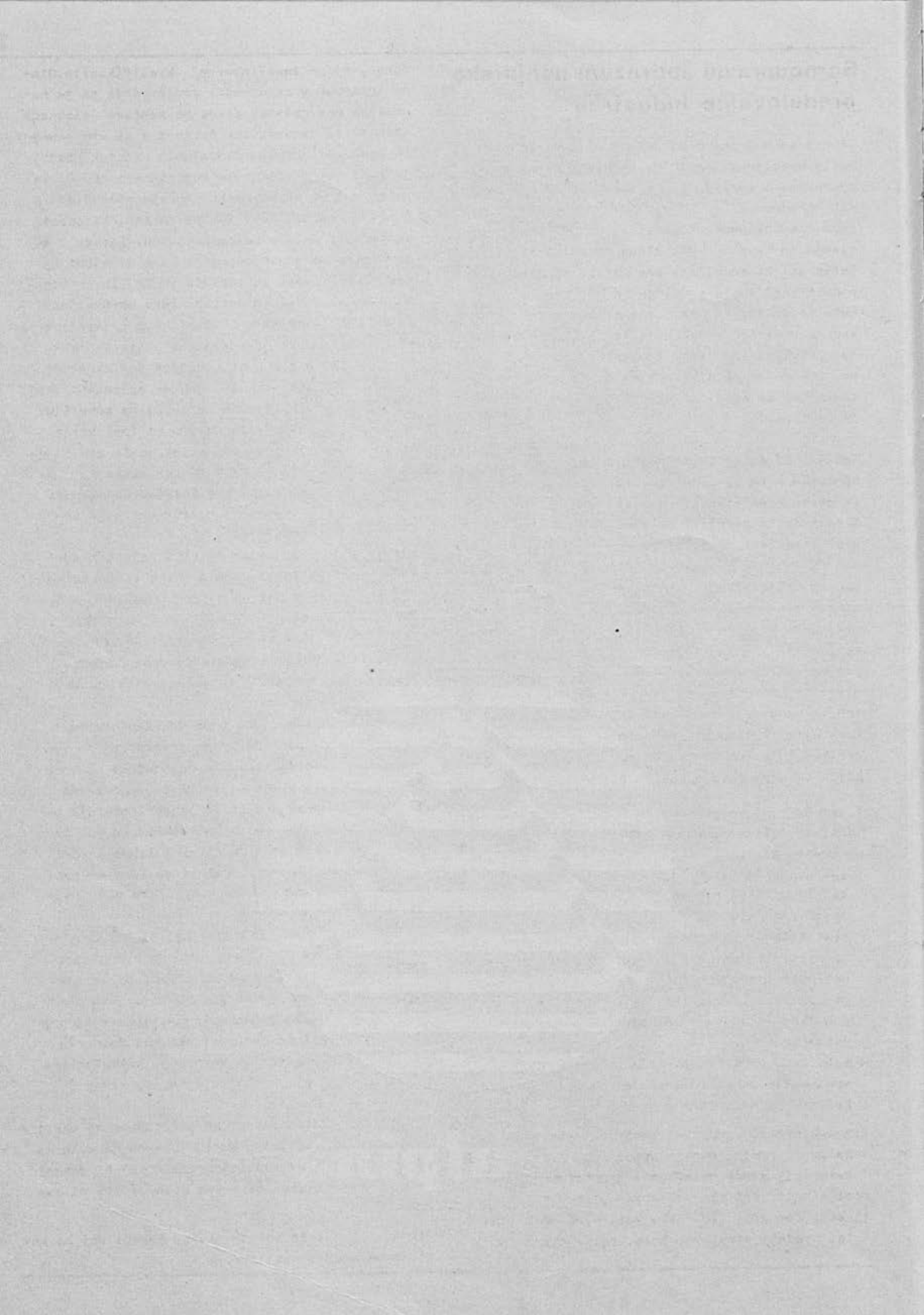
DELO v ŽIVLJENJE

letnik 10

številka 6

glasilo tovarne **alpina** žiri

Samoupravni sporazum usnjarsko predelovalne industrije

Te dni je v javni obravnavi v 11 tovarnah obute in usnjene galanterije osnutek samoupravnega sporazuma o merilih za delitev dohodka in osebnih dohodkov.

Vsak član delovne skupnosti, organi samoupravljanja in družbeno politične organizacije v podjetju naj bi temeljito pretehtali ta osnutek in podali nanj svoje predloge in pripombe. Ko po teče 15-dnevni rok za javno obravnavo, bo namreč skupna komisija pregledala vse prispele pripombe oz. predloge in sestavila končni predlog sporazuma. O končnem predlogu pa ne bo več obravnave, temveč ga bo delavski svet lahko le sprejel ali pa odklonil.

Oglejmo si nekaj značilnosti sedanjega osnutka. Sporazum mora upoštevati načela zakona, poleg tega pa se nora gibati v okvirih meril, ki jih določa nedavno sprejeti splošni družbeni dogovor. Družba zahteva od delovnih organizacij predvsem to, da gibanje osebnih dohodkov vskladijo z gibanjem dejanskih rezultatov dela. Doslej je bil namreč v tem pogledu merodajen le doseženi dohodek, zato so bile v ugodnejšem položaju tiste organizacije, ki so lahko brez truda (n.pr. z dviganjem cen) povečevale svoj dohodek. Takšne organizacije so tudi sprožile divjanje cen in plač, kar je eden od vzrokov za inflacijo. Cele panoge (med njimi tudi naša) pa niso imele te možnosti, ker jim huda konkurenca onemogoča dviganje cen, kljub temu pa morajo nositi posledice inflacije.

V bodoče bo doseženi dohodek podjetja le eno od meril za delitev osebnih dohodkov. Upoštevati pa se morajo še:

- zahtevnost dela (kakšna stopnja strokovne usposobljenosti se kje zahteva in posebni delovni pogoji),
- rentabilnost gospodarjenja s poslovnimi sredstvi (razmerje med ostankom dohodka in poslovnimi sredstvi),
- produktivnost dela (razmerje med doseženim dohodkom in zneskom kalkulatívni h osebnih dohodkov),
- tehnična opremljenost dela (razmerje med vrednostjo osnovnih sredstev in zneskom kalkulatívni h osebnih dohodkov),

Osnutek našega sporazuma upošteva zahtevnost dela na ta način, da vse zaposlene ravnarstvi v 7 kategorij glede na stopnjo strokovne usposobljenosti. Pri tem velja za delavce v režiji samo formalna izobrazba kot. n.pr. poklicna šola, srednja strokovna šola, fakulteta in po-

dobno, ne pa tudi "interne" kvalifikacije. Glede delavcev v neposredni proizvodnji pa je merodajna razvrstitev glede na zahteve delovnega mesta (ta razvrstitev je enotna za vso panogo). Za vsako kategorijo zaposlenih osnutek predvideva določeno višino kalkulatívni h OD. Če kalkulatívni h OD za vsako kategorijo pomnožimo s številom zaposlenih, dobimo znesek, ki odraža zahtevnost dela v nekem podjetju. Znesek se poveča še za posebne pogoje dela (fizični napor, škodljivost za zdravje in dr. in za odgovornost na vodilnih mestih). Tako ugotovljen znesek kalkulatívni h OD služi kot element za izračun mase, ki jo posamezno podjetje lahko izplača za OD glede na dosežene poslovne rezultate. Zneski, ki jih osnutek sporazuma predvideva kot kalkulatívni h OD torej ne pomenijo "tarifne postavke", na katero bi imel kateri koli posameznik pravico, ampak so le eno od meril za ugotavljanje delitvenega razmerja na ravni podjetja. Konkretna delitev OD na posameznike pa bo seveda še naprej notranja zadeva vsakega podjetja.

Pač pa naj bi sporazum določil najnižji znesek OD, ki ga lahko dobi delavec za normalen učinek v polnem delovnem času. Osnutek predlaga, naj bo ta znesek 800.- din neto. Hkrati osnutek določa tudi mejo za najvišji OD, ki bi glede na velikost podjetij smel doseči od 2,5 do 4,5 povprečne OD (v našem podjetju do 4,2 povprečnih OD).

Osnutek predvideva, da bomo doseženi dohodek podjetja (ko bodo vse druge obveznosti še poravnane) razdelili takole: najmanj 8% od vrednosti vloženih sredstev se vložijo v poslovni sklad, iz preostanka pa se lahko izplačajo osebni dohodki do zneska kalkulatívni h OD. Če je teh sredstev več, se ostanek lahko le delno namenijo za OD, drugi del pa se mora odvesti v sklade in sicer sorazmerno toliko več, kolikor je ostanek večji.

Osnutek sporazuma predlaga, naj bi bil povprečni kalkulatívni h OD za vse delovne organizacije - podpisnike sporazuma enak. Izračuni so namreč pokazali, da so med posameznimi tovarnami iz naše panoge le malenkostne razlike v izobrazbeni strukturi in tudi v strukturi delovnih mest. Enoten dogovorjen povprečni kalkulatívni h OD pa bi zelo olajšal izvajanje sporazuma in tudi obračun.

Hkrati pa osnutek sporazuma predvideva še nekaj skupnih meril za individualne osebne dohodke in sicer: dodatek za podaljšano delo naj bi znašal povsod 40%, dodatek za nočno delo pa 25% na osnovo.

Glede izplačil iz sklada skupne porabe naj bi veljale naslednje omejitve:

- za izobraževanje naj se namenijo sredstva vsaj v višini 1% od bruto osebnih dohodkov,
- regresi za dopust smejo znašati največ 600,00 din na zaposlenega letno (vštevši tudi registriranje počitniških domov),
- regres za prehrano sme znašati največ 50,00 din mesečno na zaposlenega.

Osnutek sporazuma predvideva še omejitev nekaterih materialnih stroškov kot so: dnevnice, kilometrine, stroški za ločeno življenje in terenski dodatek.

Treba je naglasiti, da so zneski kalkulativnih OD za posamezne kategorije, prav tako pa tudi omejitve glede izplačil iz sklada skupne porabe in iz materialnih stroškov v osnutku sporazuma popolnoma enaki kot v splošnem družbenem dogovoru. Višji niti ne smejo biti, lahko pa bi bili nižji.

Ko bo sporazum končno sprejet, ga bo seveda možno še spremeniti, vendar le, če bodo za to vsi podpisniki. Zato je toliko bolj pomembno, da morebitne pripombe podamo že na sedanji osnutek.

Pripombe in predloge na osnutek sporazuma sprejema odbor DS za nagrajevanje, ki jih bo v imenu naše delovne skupnosti posredoval skupni komisiji.

Kakor lahko sedaj ocenim, nam sporazum v predloženem besedilu omogoča, da lahko še precej povečamo osebne dohodke, seveda če bomo sposobni doseči ustreznih dohodek tudi za sklade. Sicer pa je naš kolektiv znal skrbeti za sklade (to se pravi za jutri) tudi doslej in sporazum prav za prav ne prinaša nič bistveno novega. Naša skrb bo slej ko prej, kako produktivnost dela in dohodek podjetja povečati. Če bo rezultat podjetja dober, z delitvijo ne bomo imeli težav.

STOJAN PERTOVT

STABILIZACIJA

Družbeno ekonomske dogodke zadnjih mesecev še vedno imenujemo stabilizacijo, čeprav so rezultati drugačni kot smo jih pričakovali. Vsa programska načela so močno zbledela, ker so posledice neustrezne. V kratkem razdobju je bilo veliko sprememb, ki pa niso bile nadaljevanje stabilizacijskega programa. Močno se odlašajo z utrditvijo zunanjetrgovinskega režima. Še vedno so odprta vprašanja stimulacije izvoza. Zaman tudi pričakujemo ukrepov, ki bi omogočili vsaj približno enake pogoje zapadnemu izvozu. Vse skupine industrije ni mogoče dati v en koš. Predstavniki ZIS-a izjavljajo, da nimajo kvalitetnih podatkov o gibanju cen, o situaciji, ki bi jim služili kot dobra orientacija.

že tako prevelik administrativni aparat, pa še vse premalo od njega. Istočasno smo se lotili ustavnih sprememb in prenašanja večjih pravic na republike. Laično bi rekel: "Lotili smo se prevelikega dela hkrati, čeprav je ves potreben."

Podatki o gibanju zunanjetrgovinske bilance so neugodni: izvoz nikamor ne more, uvoz strahovito narašča. Doživeli smo pred kratkim ponovno devalvacijo s povišanjem kursa nekaterih valut. Po drugi strani je čas velike konjunktura. Prodaja je v razmahu.

Dosti je bilo povedanega, da preveč pojemo. Smo potrošniška družba, ki si preveč privošči. Znani slovenski ekonomist je na te izjave pristavil: "Ne pojemo preveč, naredimo premalo." Zadnje mesece so številni stolpci polni vsemogoče kritike. Ta kritika pa bolj izzveni kot izpušnik. Kljub vsemu temu je naše delo odvisno od pogojev. Pametno je edino to, da pogoje čimbolje izkoristimo in učinkovito poslujemo.

Potekajo zadnji razgovori okrog družbenega dogovora o delitvi dohodka in osebnega dohodka. Ta družbeni dogovor bo postal imperativ - nužnost. Vendar pa vse preveč slišimo zgolj kako bi morali razdeliti in koliko komu dati, komaj nekaj pa, da bo treba prej ustvariti.

Če resno mislimo na stabilizacijo, potem moramo skrbeti za skumulacijo in skrbno gospodarjenje. Rekli smo zelo resno: "Stisniti moramo pas, ali pa naramnice zamenjati za pas; dokler ne bomo stabilizirali gospodarstva in družbenega življenja."

Z družbenim dogovorom začenjamo več ali manj lažjo plat našega dela: delitev dohodka. Z delitvijo se kaj malo zamudimo, dosti težkega je preden svoje delo preoblikujemo v dohodek.

Trenutno stanje ocenjujemo kot olajšanje in iskane rešitve po lažji poti.

Od veliko besed bomo morali k dejanjem. Brez ustreznih korenitih ukrepov reda ne bo. Preveč si dopovedujemo, kličemo vest.

Trenutno na vsem prostoru manjka discipline. Rekli bi, da ne bomo mogli mimo tega, da gremo od besed k dejanjem, od teorije k praksi, od resolucije k ukrepom in iz sestankov na delo.

Mi, ki smo neznamen člen verige, se bomo gibali tja, kamor se veriga premika. Hočemo pa povedati na glas, da se zaradi nas veriga ne sme utrgati. To je tudi tisti optimizem, ki nam je v tem času potreben.

I. REJC

Sistemizacija delovnih mest

Ni moj namen, da bi v tem članku pisal o namenih in ciljnih sistemizacije; o tem je bilo do danes že dovolj napisanega. Namen je, da opišem rezultate, ki smo jih do danes dosegli ter akcije katere so v teku.

Cela akcija je bila zamišljena tako, da se bo odvijala v štirih dokaj zaključenih ciklih. Prvi, ki je po dolžini najdaljši je namenjen pripravam, drugi del je namenjen opisovanju, tretji analizi in vrednotenju dobljenega gradiva, medtem ko je četrta faza končna faza, v kateri naj bi se izdelal in sprejel akt o sistemizaciji delovnih mest.

V teku so priprave, katere so prav sedaj dosegle svoj vrh, saj je bilo poskusno opisovanje že organizirano od 2 - 9. 6. letos, na katerem so se pokazali rezultati našega dosedanjega dela in prizadevanja.

Do poskusnega opisovanja je bila dokaj dolga in mučna pot. Od ideje do začetka akcije je mo-

ralo poteči precej let, da se je začelo razgovarjati in meniti z vso resnostjo. Kadrovska služba je že pred parimi meseci zbrala vse gradivo, ki je obstajalo o sistemizaciji v tovarni. Na podlagi predhodnih uspehov in neuspehov smo izdelali načrt in plan akcije. Določili smo si termine ter opravila, ki jih je potrebno v tem času opraviti.

Vsi sestanki, razgovori, dogovori in konsultacije tečejo po naprej začrtani poti. Odstopanj od zamišljene poti, katero smo sprejeli do danes ni bilo. Bilo je sicer nekaj spodrseljajev posameznikov, ki pa smo jih ob podpori organov upravljanja zadovoljivo premostili.

Upam, da bodo vsi tisti, ki so ali pa bodo vključeni v izdelavo sistemizacije resno pristopili k delu, ki bo lahko mnogo pripomoglo k razrešitvi perečih vprašanj v našem podjetju.

Priporočam vsem članom kolektiva, da podprejo to akcijo, sodelujejo pri opisovanju delovnih mest in dajejo svoje predloge.

ERNEST DEMSAR

Prodajna služba mora postati pobudnik in realizator poslovne politike

Ob prihodu novega leta 1971 smo postavili cilje, katere mora prodajna služba doseči v tekočem letu. Med ostalim smo si postavili naloge: 1) počistiti zaloge starejših datumov, 2. stabilizirati poslovno politiko v cilju najboljših efektov, 3. postopoma organizirati prodajno službo, da bo sposobna prevzeti pobudo in realizacijo poslovnih ciljev in 4. zboljšati rezultate poslovanja.

Ker je bilo potrebno ustvariti pogoje za uresničitev ciljev, smo se najprej lotili zalog in imenovali leto 1971 leto čiščenja zalog. Če prav je največji poudarek na zalogah se tudi ostale naloge postopoma bližajo začrtani smeri, vendar tega ne moremo natančno analizirati in oprejemljivo dokazovati. Toliko pa že lahko ugotovimo, da smo na pravi poti, po kateri bomo morali s hitrimi koraki, če bomo hoteli izkoristiti največji del tistega kar nam tržišče nudi.

Finančni plan izvoza in prodajne mreže smo si postavili precej visoko, vendar se dosedaj lahko pohvalimo, da se izvozne obveznosti izpolnjujejo po programu, prodajna mreža pa je v prvih petih mesecih dosegla zelo dobre rezultate. V mreži je lanska realizacija presežena za približno 15% nad rastjo potrošnje, postavljeni finan-

čni plan pa za mnogo več. Zaloge v domačem skladišču so že sedaj padle izpod povprečja, čeprav imamo pred seboj še skoraj dva meseca sezone. Starih zalog za pomladansko poletno sezono ni niti para. Tiste zaloge, katere se nanašajo na sezono jesen-zima še čakajo. Ko pride čas, se jih bomo morali zopet lotiti z vso resnostjo in jih spraviti v promet. To zveni zelo lepo in prepričljivo, vendar ni ravno tako rožnato. V to je vložena veliko napora, pa kljub temu ne smemo pričakovati popolnega uspeha, saj vemo, da se zaloge kopičijo v prodajalnah in da pri vsaki še tako dobri kolekciji ostane nekaj modelov, ki niso najbolj prodajni. Tudi znižanja, ki so preobsežna, nam znajo žužjejo uspeh. Vemo pa, da druge poti ni. Da pa se bomo v bodoče lahko izognili nastajanju neidočih zalog, moramo vložiti maksimalne napore v priprave in izdelavo kolekcije. Z dobro kolekcijo, ki mora biti pravočasno na tržišču, bomo lahko dosegli največ in že v naprej preprečili odvečne zaloge. Na tem področju se prodajna in tehnična služba pri zadevata najbolj. Plodnost tega sodelovanja se že odraža v rezultatih. Zaradi tega se ta sodelovanja krepijo in se bodo še, ker vsi vemo, da ni nobena služba namenjena samo sama sebi, pač pa enemu in istemu cilju celotnega podjetja. S takimi medseboj

nimi odnosi, ki so pogoj za uspešno delo, in z dobro organizacijo posameznih služb, se nam ne bo treba bati prihodnosti.

IVAN CAPUDER

kako pazimo na kvaliteto?

Kadar hočemo govoriti o dobri, slabši in celo o nekvalitetni izdelavi, si moramo biti na jagnem da na dobro ali slabo kvaliteto ne vpliva navadno le en faktor v teku procesa, temveč tudi več. Včasih pa je dovolj tudi samo en faktor.

Mislím, da kvaliteti dela, ki ga opravljamo, nikdar ne posvečamo preveč pozornosti. Seveda so tudi v kvaliteti izdelkov meje: slaba, dobra in zelo dobra kvaliteta izdelkov. Nam je lahko kaj hitro jasno, kdaj je dobra ali slaba kvaliteta. Barometer nam je kupec in potrošnik naših proizvodov. Mi proizvajamo za domače in tuje tržišče. Obe tržišči sta po svoje zahtevni. Točno specializirata kaj je nekvalitetno in kaj kvalitetno.

V proizvodnem procesu nastopa več delovnih faz in sicer:

- izbira tržišča, za katerega podjetje namerava izdelovati proizvode,
- izdelava projekta - osnutka izdelka,
- izdelava tehnologije in priprava dela,
- nabava kakovostnega materiala za izdelavo,
- kakovostna izdelava izdelkov - proizvodnja
- kontrola kakovosti proizvodov,
- kakovostna prodaja in servisiranje.

Če katerikoli od zgornjih elementov ni kvaliteten, je tudi uspeh produktivnosti slab. Tu velja pravilo: veriga je toliko močna, kolikor je najslabši člen v verigi. Kakovost neposredno vpliva na produktivnost, če je kvaliteta nič, je tudi produktivnost nič, pa čeprav je količina še tako velika.

Na kakovost izdelkov vplivajo stroji, material, metode dela, čas, okoliščine in človek. Človek ima vpliv na vse druge vplivnike kakovosti, kljub temu pa skuša prenesti odgovornost na činitelje izven sebe. Ne bi našteval dognanih pravil in činiteljev, čeprav je ogromno tega gradiva, ki si ga je ustvarila praksa in teorija industrije na svetu in tudi pri nas, ki si hočemo te zakonitosti osvojiti v naši industriji in če bomo hoteli s kvaliteto osvajati trg. Brez dobre kvalitete pa tudi vemo, da ni osvajanja trga. Za tem pa stoji visoka produktivnost in se med seboj pogojujeta. Pri

nas v podjetju lahko trdimo, da je centriranost odstopanja v kvaliteti prevelika, pre malo enakomerna, čeprav vemo, kaj hoče kupec.

Znano nam je, da nekateri artikli za izvoz salonk v laku in tudi v gojzer izdelavi niso povsem na mestu. Vse preveč je izmeta kar ni ugodno za kolektiv, za finančni rezultat, pa tudi ne za izpolnjevanje rokov do kupca. Na žalost moram reči, čeprav smo imeli dnevno na mizi rezultate napak, ki jih je beležila kontrola, je temu sledilo premalo ukrepov za izboljšanje in odpravljanje napak.

Ob prehodu na obračunavanje po metodi direktnih stroškov, je tudi napačno, da ni stimulansa, tako imenovane premije in penala za dobro ali slabo kakovost dela ter da je premalo zavestnega čusta do kvalitete. Kljub temu bi bilo lahko boljše v mnogih primerih, če bi se zavedal vsak posameznik, da brez solidne kvalitete dela ni kruha.

Prav bi bilo, da že izdelani elaborat o spremljavi kakovosti kvalitete v celoti osvojimo in še izpopolnimo. Predvsem pa mislim tudi na teamsko delo in določanje nivoja kvalitete na vseh stopnjah proizvodnega procesa, od tistega, ki si zamisli proizvod, do tistih, ki ga pripravljajo tehnološko, ki ga izvajajo (proizvodnja), tisti, ki ga končno kontrolirajo in prevzemajo za tržišče - prodajo. S tako metodo dela bi v marsičem dosegli večje uspehe.

SUBIC HERON

V preteklem mesecu se je poročila delavka iz obrata Gorenja vas tov. STANKA MARTINČIČ.

Iskreno čestitamo!

Tov. ANGELCI KARLIN želimo ob odhodu v pokoj dosti prijetnega počitka in še vrsto let.

POPRAVEK

V prejšnji številki "Dela-življenja" se nam je pri podpisu slike na strani 3 - levo spodaj vrinila napaka.

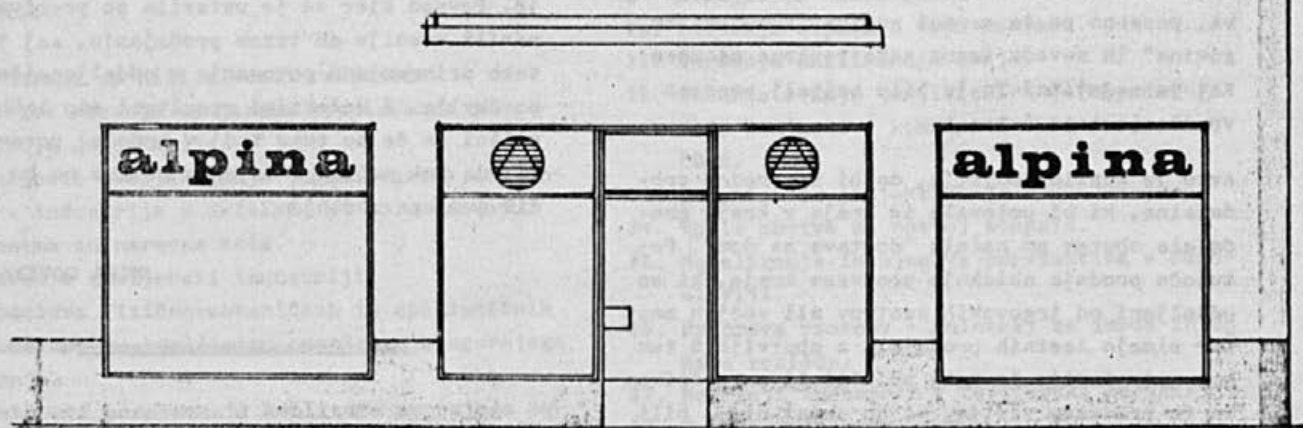
Zadnja vrsta se pravilno glasi

JOŽE BOGATAJ - PREDSEDNIK DELAVSKEGA SVETA ALPINE in ne Jože Predsedni - predsednik delavskega sveta. Za neljubo pomoto se opravičujemo.

NOVE INVESTICIJE odprli smo prodajalno v Mostarju

Prejšnji teden smo v Mostarju odprli novo prodajalno obutve. Prodajalna je v strogem trgovskem centru Mostarja v ulici Braće Feiča, njena neto površina pa znaša cca 77 m². Predvidevamo, da bomo v njej imeli prvo leto 130 milijonov starih dinarjev prometa, kasneje pa več. Začetki odkupa lokala segajo še v leto 1968, vendar se je zadeva zaradi spornih zadev okoli postopka odkupa toliko zavlekla, da je bila adaptacija možna šele letos. Težave so nastopile tudi z gradbenim dovoljenjem. Izgledalo je tako, da v kolikor bi lokal adaptiralo mostarsko gradbeno podjetje "Gradjep", ne bi bilo potrebno gradbeno dovoljenje, ker pa smo njihovo ponudbo

zaradi previsoke cene adaptacije zavrnil in delo poverili lastni ekipi, so težave nastopile takoj, ko je naša ekipa pričela z delom. Delavci so morali delo prekiniti in se vrniti. Po ugotovitvi naših predstavnikov zahteve njihovih občinskih organov niso bile v skladu s tam veljavnimi predpisi. V kolikor pa bi sprožili spor, ki bi lahko šel do ustavnega sodišča, se bi zadeva zavlekla še za eno leto. Takrat pa bi zopet nekaj našli, kar bi ponovno pripeljalo do tožbe. Šele pred dobrim mesecem so nam javili, da smo dolžni plačati nekaj čez 3 milijone starih dinarjev komunalne takse, s tem pa nam je bil takoj jaseen njihov namen. Po plačilu tega zneska

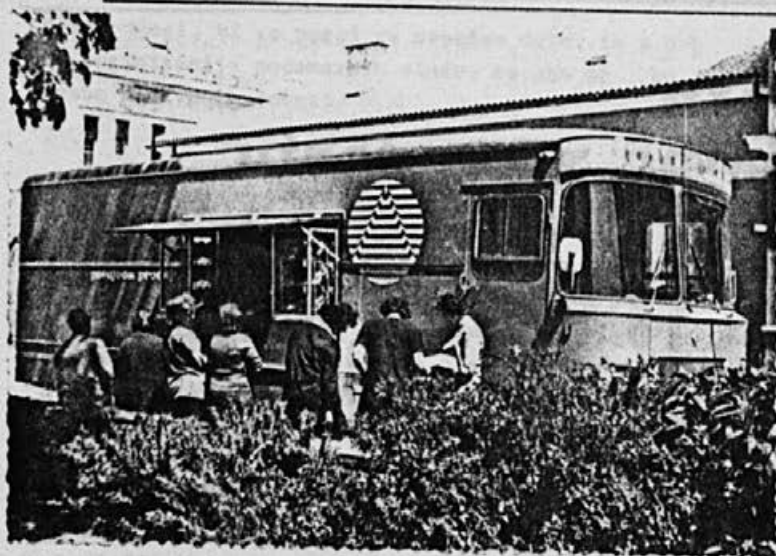

smo takoj dobili tudi gradbeno dovoljenje in delo nadaljevali. Danes je prodajalna adaptirana in opremljena. Cena adaptacije bo cca 5 milijonov S din, cena opreme pa cca 3,5 milijonov S din. Če bi adaptacijo izvajalo mostarsko gradbeno podjetje, bi po njegovi ponudbi samo ta znašala 15 milijonov S din, oprema pa bi bila po ponudbi mizarja Smolnikarja iz Ljubljane čez 7,5 milijona S din. Prihranjenih 14 milijonov S din je vsekakor zasluga naših vzdrževalnih obratov, ki so s svojo prizadevnostjo uspeli delo opraviti v najkrajšem času in poceni ter našega spoznanja, da bomo v mejah možnosti poceni adaptacije vršili le z lastnimi grupami in se izognili odiranju tujih partnerjev. Izhajajoč iz tega pa nam kaže grupe, ki bi

delale na adaptacijah in opremi okrepiti in povečati mizarstvo delavnico, da s tem ne bi trpela redna dejavnost.

Zadnji perspektivni načrt podjetja pa že kaže razvoj v tej smeri.

Ernest HLAKAR

POTUJOČA PRODAJALNA

Več kot mesec dni je že minilo, ko smo nekega jutra ob prihodu na delo opazili na dvorišču tovarne popolnoma nov avto furgonskega tipa. Zaradi svoje žive rdeče barve je takoj vzbudil veliko zanimanja pri vseh članih kolektiva, posebno pa še zaradi napisa "Potujoča trgovina" in seveda imena naše tovarne na njem. Kaj je sedaj to? To je bilo najbolj pogosto vprašanje tega jutra.

Avto je kupilo podjetje, da bi kot redna prodajalna, ki bi potovala iz kraja v kraj, prodajala obutev po načelu "dostava na dom". Potujoča prodaja obiskuje predvsem kraje, ki so oddaljeni od trgovskih centrov ali večjih mest ter nimajo lastnih prodajaln z obutvijo. S tem smo naše čevlje še bolj približali potrošnikom in to predvsem tistim, ki do sedaj niso bili naši redni odjemalci. Ker bo potujoča prodaja potovala po že naprej določenih relacijah vsako sezono ter bodo potrošniki o tem že vnaprej seznanjeni s predhodnimi obvestili, si bomo s tem zagotovili stalne in sigurne odjemalce, ki bodo vsako sezono računali s tem, da jih bomo mi obiskali.

Tak način prodaje je v zapadnih razvitih državah, predvsem v ZDA, zelo razširjen, delno pa se pojavlja že tudi pri nas, tako, da je bila prodajna služba mnenja, da je nabava takega avtomobila smotrna kakor tudi rentabilna. Da pa se v tem ni zmotila nam pokažejo že podatki prodaje v prvih 20 dneh, ko je bilo prodanih preko 1500 parov obutve.

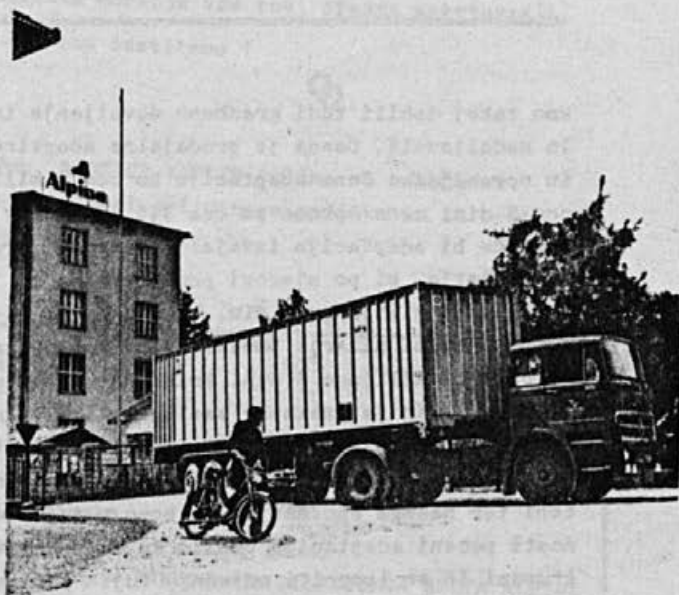
Kako je avto urejen:

Kot vemo je popolnoma zaprt, na desni strani pa ima v sredini v dolžini dveh metrov in viši-

ni enega metra premično loputo, ki se dvigne, ter tako odpre avto, dvignjena loputa pa nudi v slučaju slabega vremena zasilno streho strankam. Od vrha odprtine pa do tal je avto tako prirejen, da se lahko pomakne ven prodajni pult, kjer se potem streže strankam, ki v sam avto ne morejo. Na pultu sta tudi dve izložbeni vitrini, kamor lahko postavimo 24 modelov čevljev. V notranjosti ima avto dve fiksirani stalaži, med njima pa tri pomične, ki pa so med vožnjo fiksirane. Avto lahko sprejme preko 2.000 parov obutve, na same stelaže pa jih lahko postavimo okrog 1.000 parov, ostala obutev pa je zložena v zadnjem delu, ki je za to prirejen. Vhod v prodajni del avtomobila je samo skozi kabino, tako da vanj ni mogoče vlomiti, ker v kabini spita tako šofer kakor tudi poslovodja. Vedeti moramo namreč, da obutev prodaja poslovodja, ki opravlja vsa ista dela kakor poslovodja v normalnih prodajalnah, pomaga pa mu prodajalec, ki mora biti obenem tudi voznik.

Preizkusna doba prodaje je že za nami. V tem času je potujoča prodaja obšla skoraj vso Slovenijo. Povsod kjer se je ustavila so prebivalci izrazili veselje ob takem prodajanju, saj jim je tako prihranjeno potovanje v oddaljene kraje po čevlje. Z začetnimi rezultati smo lahko zadovoljni in če bo tako tudi v bodoče, potem ni skrbi, da tak način prodajanja obutve ne bo opravičil svojega obstoja.

MIHA GOVEKAR

IZVOZ JE STEKEL...

kongres

na Bledu

Kakor vemo, je v Jugoslaviji organiziran vsaka tri leta nacionalni kongres usnjarjev, čevljarjev in galanteristov. Organizacija III. nacionalnega kongresa je bila poverjena zvezi društva usnjarjev, čevljarjev in galanteristov SR Slovenije. Kongres je bil dobro organiziran in je nemoteno potekal od 12. do 14. maja v Festivalni dvorani na Bledu. Obisk je bil polnoštevilen, saj se je tu zbrala pretežna elita jugoslovanskih strokovnih delavcev s področja usnjarske in predlovalne industrije. V tem krajem času je bilo po otvoritvi kongresa, katerega je otvoril predsednik Gospodarske zbornice SR Slovenije Leopold KRESE, še 40 referatov, katere so poleg jugoslovanskih strokovnjakov izvedli v 16 primerih inozemski strokovnjaki iz Češke, Madžarske, Nemčije, Romunije, Avstrije in Švice.

Obravnavani so bili sledeči referati:

1. 25 let razvoja usnjarsko predlovalne industrije Jugoslavije.
2. Možnosti uveljavljanja jugoslovanske usnjarske industrije v deželah, ki so v razvoju.
3. Umetna in naravna koža.
4. Izvoz v čevljarški industriji.
5. Obdelava fizično-mehaničnih in epileptičnih podatkov za kvalitetno ocenjevanje zgornjega usnja.
6. Možnosti ocenjevanja kvalitete zgornjega usnja z fizikalnimi preizkusi.
7. Poroznost materialov za čevljarško industrijo v zvezi z njihovimi higijenski lastnostmi.
8. Predvidene tendence razvoja umetnega usnja na bazi usnjenih odpadkov za čevljarško industrijo.
9. Poklicna strokovnost kot faktor interpersonalnih odnosov v proizvodnji.
10. Elektronska obdelava podatkov v podjetju.
11. Sveže in polpredelane južnoameriške goveje kože in njihova uporaba.
12. Marketing domače surove kože in pogoji tržnega gospodarstva.
13. Spremembe gotovega usnja, ki nastopajo zaradi razvoja kemije in mehanizacije.
14. Uporaba gotovih kromovih soli.
15. Pranje ovčjega krzna.
16. Obdelava krzna.
17. Zaščita v usnjarnah pri uporabi organskih topil.

18. Projektiranje postaj za čiščenje usnjarskih odpadnih voda.
19. Uporaba elastomernih in termoplastičnih materialov za spodnje dele obutve.
20. Uporaba umetnih zgornjih materialov v čevljarški industriji.
21. Serija modelov in njeni problemi gradiranja.
22. Produktivnost v galanterijski industriji v odnosu na razvoj in raziskovalno delo.
23. Istoimenski pokazatelji v čevljarški industriji v Jugoslaviji in Evropi.
24. Racionalizirana proizvodnja obutve in konstituirani postopki.
25. Metode odrejanja stopnje hrapavosti površine za lepljenje.
26. Namok in iziranje v procesu predelave krzna.
27. Vezivno sredstvo za dodelavo gotovih kož s posebnim poudarkom na polivretane.
28. Sinteza novolaka in domače zmesi fenolnih smol, karakteristike in lastnosti pridobljenih polikondenzatov ter možnosti njihove uporabe za proizvodnjo umetnih strojil.
29. Vprašanje proizvodnje in razvoja umetnih strojil na Madžarskem.
30. Čiščenje odpadnih voda usnjarn.
31. Barvanje anilinskega usnja.
32. Sedanje stanje kondicioniranja odpadnih voda usnjarne v kombinatu SVIT Otrohowice ČSSR.
33. Smernice za projektiranje novih usnjarn.
34. Vpliv obutve na razvoj stopala.
35. Modeliranje in njegova perspektiva v Jugoslaviji.
36. Priprava vzorcev - kolekcij za izvoz in domače tržišče.
37. Notranji transport v čevljarški industriji.
38. Proizvodnja notranjkov.
39. Organizacija in perspektiva raziskovanja v galanterijski industriji.
40. Visokofrekvenčno varjenje drobne galanterije.

Ze iz samih naslovov je razvidno, da so bile obravnavane zelo zanimive teme tudi iz področja čevljarške industrije. Po vsakem referatu se je razvila strokovna debata s podvprašanji in odgovori, skratka strokovnjaki so si izmenjavali znanje povezano z izkušnjami - prakso. Ker se na tem mestu ne morem spuščati v jedro posameznih referatov, napominjam le to, da lahko vsak posameznik, katerega zanima katerakoli od zgoraj navedenih tem, dobi pri meni ponatisnjen material.

TONE KLEMENCIC

kadrovske novice

V začetku meseca smo imeli 1366 zaposlenih, ob koncu je stanje enako. V številu samem torej ni sprememb, so pa spremembe v posameznih obratih. Sprejetih je bilo 9 delavcev, odjavljenih pa prav toliko.

V obratu v Žireh so se na novo zaposlili Bojan Zakelj kot obratni mehanik, Janez Jereb - šofer, Mirko Seljak in Cilka Kavčič - NK delavca. Delovno razmerje je prenehalo Milki Bevk - prešivalki obutve, Antonu Hribarju - modelirju in Ivanki Mikuž - NK delavki.

V obratu Gorenja vas ni bilo sprememb v stanju zaposlenih in je enako, to je 165.

Prodajna mreža je zaposlila 5 delavcev in sicer Malinovič Betko v Novem mestu, Nose Stefko v Ljubljani III, Kobilica Zlatka v Celju, Pogorelec Željka v Čakovcu in Lacković Nikola v Zagrebu II. Delo je prenehalo 6 delavcem in sicer Bjeliš Jeleni z Jesenic, Devetak Dmitru iz Slavonskega Broda, Mavrek Ivanu iz Čakovca, Pinter Marjani iz Celja in Janc Jožici tudi iz Celja ter Karlin Angelci z Jesenic.

Odbor za delovna razmerja je na zadnjih sejah obravnaval potrebe po delavcih. Rešil je več prošelj prosilcem za zaposlitev, ki se obiskujejo zadnje leto šole. Zanimivo je to, da so med prosilci pretežno moški in zelo malo žensk; potrebe podjetja pa so ravno obratne.

A. F.

obisk v tovarni

Peko

Povabilu mladincev iz Peka, naj pridemo k njim, smo se kaj radi odzvali. Ni nas zanimalo le njihovo delo v tovarni, pač pa tudi mladinska dejavnost in sploh položaj mladincev v njihovem kolektivu.

Tako smo se v soboto 8. maja posedli v avtobus in se odpeljali proti Gorenjski. Veselo razpoloženje, ki je zavladovalo med nami že med potjo, se je nadaljevalo tudi na samem obisku. Mnogi smo bili presenečeni nad tako prisrčnim sprejemom in organiziranostjo tega obiska. Pozdravil nas je tov. Dolenc - direktor Peka, predsednik sindikata in predsednik mladinske organizacije. Tako kot vsi drugi, je tudi tov. Dolenc poudaril, da bi mo-

rali mladinci obeh tovarn še tesneje sodelovati, saj se zaradi sorodne dejavnosti prav gotovo srečujemo s podobnimi problemi. Z zgodovino in razvojem tovarne nas je seznanil predsednik sindikata in ugotovili smo, da se je tudi Peko v toliko meri razvil po vojni s pomočjo in požrtvovalnostjo ljudi. Pravi prijateljski razgovor se je nadaljeval s predsednikom mladinske organizacije in njenimi predstavniki. Pripovedovali so nam o svojih uspehih in težavah, o njihovi vlogi pri samoupravljanju itd. Pravijo, da je sedaj njihova glavna naloga uresničitev "akcije 75". Organizirali naj bi tudi nekakšno tekmovanje, kjer bi se pomerili v znanju mladinci Peka, Planike in Alpine. Seveda pa so izrazili željo, da v bodoče še bolj sodelujemo in da so nam pripravljene pomagati, saj moramo priznati, da sta njihova dejavnost in vpliv v kolektivu na višji stopnji kot pri nas.

Po končanem razgovoru smo si ogledali proizvodne oddelke. Ugotovili smo precejšnjo podobnost, zato

je bila za nas toliko bolj zanimiva gumarna in oddelek za vulkanizacijo. Silno zanimiv pa je bil ogled njihovega elektronskega računalnika. Razložili in pokazali so nam njegovo delovanje in povedali, da je to velika pridobitev in napredek za njihovo podjetje, saj lahko z njim računajo in ugotavljajo stvari, ki si jih prej niso mogli privoščiti.

Tako smo se polni prijetnih vtisov poslovili od mladincev iz Peka. Avtobus nas je odpeljal na Bled, kjer smo preživeli še nekaj uric v prebujajočem turizmu ob jezeru.

Ob tako uspeli ekskurziji smo sklenili, da bomo napravili še več takih izletov. Tako ne spoznavamo samo drugih krajev in življenja njihovih delovnih ljudi, pač pa se s tem tesnijo vezi med nami, mladinci našega kolektiva.

T. G.

ново v zdravstvenem zavarovanju

Od KZSZ - izpostava SKOFJA LOKA, smo prejeli sledeči sklep:

Na podlagi 47. člena zakona o zdravstvenem zavarovanju in o obveznih oblikah zdravstvenega varstva (Ur.l. SRS št. 26-147/70), 74. ter 78. člena statuta skupnosti zdravstvenega zavarovanja delavcev Kranj (Ur.l.SRS - 45/70) in 43. člena pravilnika o uveljavljanju pravic iz zdravstvenega zavarovanja delavcev Kranj (Ur.l. SRS št. 45/70), je sprejela skupščina skupnosti zdravstvenega zavarovanja delavcev Kranj na seji 24.5.1971

S K L E P

o povračilu stroškov za prehrano in nastanitev zavarovanih oseb med potjo in bivanjem v drugem kraju, o pavšalnem znesku, do katerega se potni stroški ne povrnejo in o povračilu za uporabo drugačnega vozila namesto reševalnega avtomobila.

1.

Povračilo stroškov nastanitve in prehrane med potovanjem in bivanjem v drugem kraju (dalje: dnevnic) se odmeri v pavšalnem znesku in sicer:

- 40.- din, če potovanje traja nad 16 ur, oziroma za vsakih 24 ur potovanja,
- 20.- din, če potovanje traja več kot 8 ur in manj kakor 16 ur.

Zavarovanim osebam starim pod 7 let pripada polovica dnevnice iz prvega odstavka.

2.

Po določbi člena 74. statuta skupnosti zdravstvenega zavarovanja delavcev Kranj, skupnost ne povrne potnih stroškov v višini povprečne cene za prvih 30 kilometrov v obe smeri. Skladno z omenjeno določbo statuta skupnost zdravstvenega zavarovanja delavcev Kranj ne povrne potnih stroškov, če znašajo v obe smeri manj kot 6.- din. V kolikor znašajo več, se povračilo zniža za omenjeni znesek. Znižanje povračila ne velja, če zavarovana oseba mesečno opravi pet ali več potovanj po nalogu zdravstvene službe.

3.

Na podlagi 43. člena pravilnika o uveljavljanju pravic iz zdravstvenega zavarovanja delavcev Kranj (Ur.l.SRS št. 45/70) imajo zavarovane osebe pravico do povračila stroškov za prevoz z drugimi prevoznimi sredstvi, če prevoz ni mogoč z reševalnim avtomobilom oz. drugim javnim prevoznim sredstvom. Povračilo znaša din 0,80 za prevoženi kilometer in se izplača zavarovancu oz. prevozniku na podlagi zdravniškega potrdila.

4.

Z dnem, ko stopi v veljavo ta sklep, preneha veljati sklep o povračilu stroškov za prehrano in nastanitev zavarovane osebe med potjo in bivanjem v drugem kraju ter o povračilu za uporabo drugačnega vozila namesto reševalnega avtomobila (Ur.l. SRS - št. 3/71.).

Ta sklep velja in se uporablja od 1.6.1971 dalje.

za večjo varnost prometa

Vsakodnevna skrb za varnost v cestnem prometu je tudi v Žireh privedla do tega, da so odgovorni organi poskrbeli za novo signalizacijo po naseljih v Žireh. To so označbe na vozlišču po cesti III. reda in njenih priključkih. Te označbe niso risane zaradi lepšega, temveč zaradi boljše ureditve in lažjega odvijanja prometa. Tudi prehodi za pešce so za to, da bi se jih pešci posluževali.

Pred vhomom v tovarno sta vrisana dva pasova za smer iz tovarne, po katerih vozite po enem za zavijanje v desno in po enem za zavijanje v levo. Na teh dveh pasovih so vrisane puščice, ki lepo usmerjajo. Druga dva pasova, ki nista označena s puščicama, pa sta namenjena za dovoz v tovarno.

Ker je ta del cestišča za štiri pasove zelo ozek, je postajanje na cestišču ob potoku Jezernica pred tovarno velika ovira za normalno odvijanje prometa. Zato oddelek milice naproša vse občane, naj se pred odhodom v tovarno ne zadržujejo na tem delu ceste in ne ovirajo prometa, ker s tem ogrožajo samega sebe.

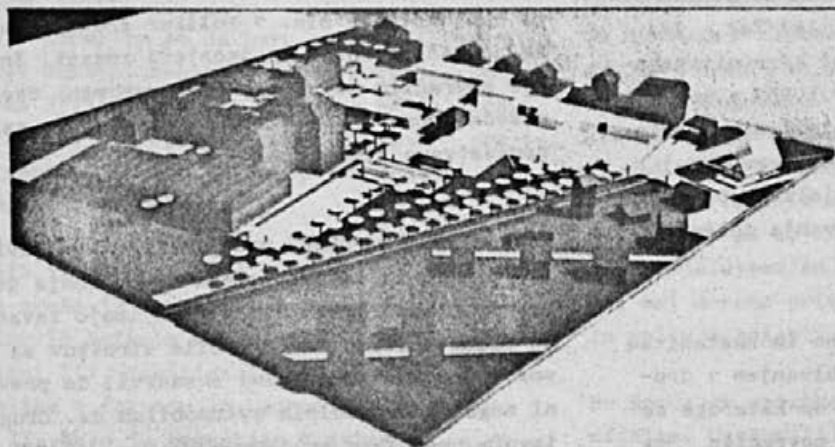
Ker je skrb za boljšo varnost v prometu dolžnost vsakega udeleženca v prometu, razmislimo in poskrbimo vsaj za svojo varnost na cesti, če že ne mislimo na varnost drugih sodelujočev v prometu.

Za oddelek milice Žiri
komandir ANTON SUHADOLNIK

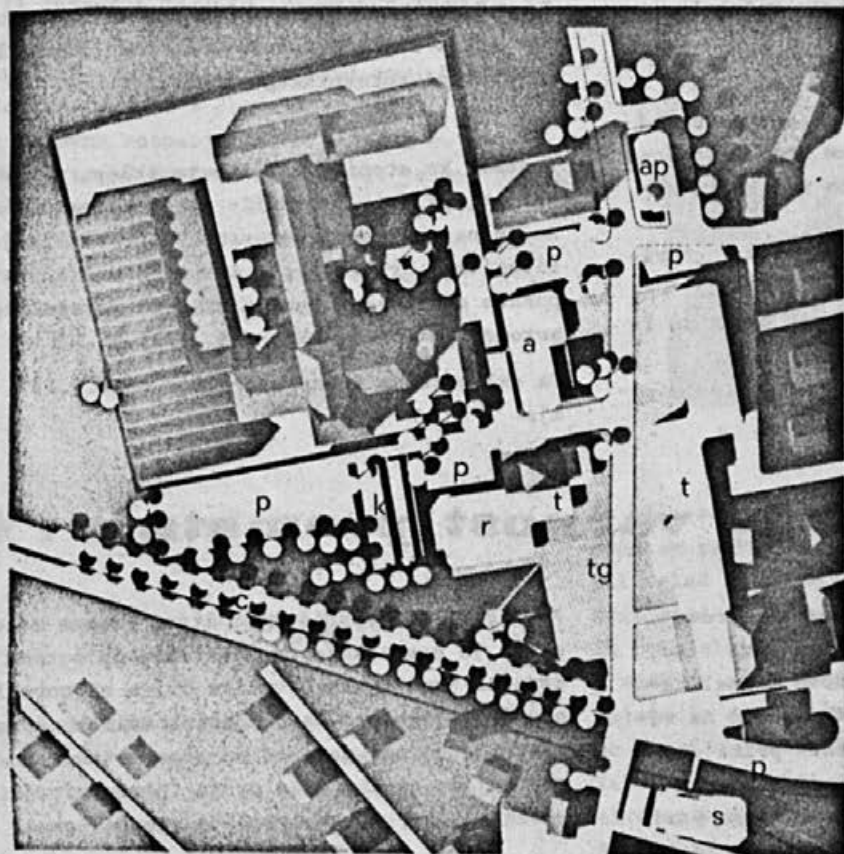
nekaj kritičnih misli o zazidalnem načrtu žirov

avtorja pa-urbanistični zavod

ljubljana

predlog zazidave ožjega centra žirov - avtorja arh. dolinarja

legenda

- ap - avtobusno postajališče
- t - trgovski center
- a - alpina trgovina
- r - restavracija
- s - slaščičarna
- k - kolesarnica
- p - parkirišča
- tg - trg
- c - nova cesta

Ob razgrnjeni skici zazidalnega načrta Žirov, sem zbral nekaj misli občanov in strokovnjakov, ki so zainteresirani za čim hitrejši in skladnejši razvoj Žirov s primerno povezavo z okoliškimi centri.

Naša urbanistična zakonodaja nam določa v zakonu o urbanističnem planiranju (Ur.l. SRS št.16/67) kakšne potrebne dokumente mora vsebovati zazidalni načrt preden doživi končno potrditev.

Da bi zadeva bila jasnejša, bom navedel le nekaj osnovnih dokumentov, ki jih mora zazidalni načrt vsebovati:

1. Programski del, ki mora vsebovati analizo urbanskih funkcij naselja, osnove za ureditev in izrabo zemljišča ter za graditev objektov in predračun komunalne ureditve.
2. Tehnični del zazidalnega načrta, ki mora vsebovati arhitektonsko dokumentacijo za realizaci-

jo zazidalne osnove, načrt parcelacije zemljišč, glavne načrte komunalnih naprav, pravilnik za izvajanje zazidalnega načrta in ekonomsko tehnično poročilo (od komunalnih naprav morajo biti izdelane sledeče naprave: vodovod, kanalizacija, elektrika, ceste).

Pričujoči - razgrnjeni "Žiri" - "ZAZIDALNI NAČRT", ki ga je izdelal PA - urb. zav. Ljubljana po zahtevani vsebini dokumentov vsekakor ne zadosti zakonu o urbanističnem planiranju, zato ga z vso pravico lahko imenujemo le ZAZIDALNA SKICA. Zazidalna skica gotovo ne bi smela imeti zakonodajno moč, predvsem pa ne bi smela krojiti usodo Žirovcem in kraju samem.

Predloženi dokument prav gotovo ni zrel za razgrnitev po predpisanem urbanističnem zakonu, pač pa lahko služi le za pust kontakt med projektom in ljudmi oziroma organi in organizacijami, ki vedo, kaj hočejo.

Postaviti na občutljivi kompleks Stare vasi cca 180 individualnih stanovanjskih hiš, 7 stanovanjskih stolpičev, 5 objektov javnega značaja, določiti rezervate za perspektivo (rezervat stanovanjskih stolpičev, industrije, centralnih funkcij i. t. d.) ni lahka stvar, predvsem pa silno odgovorna.

Kljub temu, da daje "Zazidalni načrt" vtis načrta "na hitro roko", bi vseeno opozoril na nekatere pomanjkljivosti, ki jih je potrebno odpraviti, dopolniti ali še preštudirati.

Te so:

Glavna cesta: Škofja Loka - Žiri ima v načrtu zelo močno diferenciacijo prometa s skupno prečno širino 16.50 m.

Tak prečni profil ima za posledico rušenje cca 30 stanovanjskih objektov, kar za Žiri ni sprejemljivo ne danes in ne v daljši perspektivi.

Prav gotovo se da najti primeren prečni profil, ki se ga da izvesti tudi brez velikih rušenj, pa bi vseeno zadostil prometnim problemom. V dokumentu, ki ima moč predpisa, ne more biti cestno telo prikazano kot shema samo za to, ker predstavlja ta cesta regionalno cestno zvezo. Na tej pomembni cesti še vedno niso zadovoljivo rešeni odcepi, dovozi in priključki na posamezna območja.

OSTALE CESTE: Cesta, ki pelje po sredini primarnega zazidalnega kompleksa v smeri S - J, bi bila lahko manj "zvita", kot jo prikazuje načrt, sicer pa ima ugodno lego. Parkirne površine ob njej so nepotrebne, še posebno v coni individualne gradnje.

Težiti po še eni prečni cestni zvezi kompleksa na "Jezerih", t.j. pod kompleksom montažnih hiš v smeri V - Z.

Pričakujemo, da bo v bodočnosti silno pomembna zveza Žiri - Smrečje - Ljubljana, ima pa prikazana cesta ob coni stanovanjskih stolpičev v sme-

ri proti vzhodu (pelje v Plastuhovo grapo) popolnoma napačno smer, saj bi le ta morala peljati v smeri J - V, t.j. proti Račevu.

Predloženi dokument predlaga v coni individualne stanovanjske gradnje tudi 4 metre široke ceste. (Kako bo z ograjami - žive meje? Kje bo potekala črta le-teh? Uvozi v garaže, itd.?) Kakšne bodo te ceste, ali bodo imeli enosmeren režim? Ali ima smisel delati sistem "zaprtih žakljev"? Plasma cca 180 individualnih hiš z individualno komoditeto nam vzame ogromno površino zemljišča, ki ga pa v Žireh ni veliko. Zelo vprašljivo je zaradi tega končnega izgleda kraja, če je ta metoda "linija zadovoljstva ljudi" v tem času in na tak način sprejemljiva.

Dovozi do posameznih hiš in njih garažni problem niso prikazani in preštudirani, enako višine objektov, tlorisne dimenzije, strešni nakloni, pa še kaj.

Kakšno vlogo imajo javna parkirna mesta ob cestah pri stanovanjskih individualnih hišah? Zakaž so kar tako postavljene cone rezervatov za javne objekte, blokovno gradnjo, industrijo in drugo dejavnost? Pričakovali bi, da bi tako potreben in pomemben dokument moral povedati kaj več, kot ta v predloženi obliki.

Kaj več in bolj natančno ter prepričljivo bi moral dokument spregovoriti o centralnih površinah, o problemu avtobusne postaje, (ki je v lokacijskem prostorskem smislu nesprejemljiva), o prostorski rešitvi in izgradnji trgovskih objektov (objektov za dnevno preskrbo, kot za objekte drugih pomembnih trgovin) ki so locirane v centru.

Problem regulacije potoka Jezernice, ki v deževnih dneh povzroča silne probleme ni prikazan, kako bo rešen, še več, cesta ga enostavno prekriva.

Vsak zazidalni načrt običajno vsebuje inventarizacijo obstoječega stanja in problemov. Ta dokument je silno pomemben, predvsem iz stališča, da se pri načrtovanju novih objektov in komunalnih naprav ne "seka kar počez" čez hribe in doline.

Vprašanja se ponujajo sama, vendar upam, da se bodo dala vsaj nekatera uspešno rešiti v korist Žirovcem in kraja, čeprav čas neusmiljeno teče in čeprav je potrebno izpolniti določena zagotovila.

Vsekakor pričakujemo in upamo, da bodo projektanti bolj seriozno kot do sedaj obravnavali problem urbanističnega razvoja Žirov in da bodo s pravilnim plasmajem novih objektov in drugih naprav prekinili dosedanje tradicije.

Pri vsem tem se lahko upravičeno vprašamo, kje je bila odgovorna urbanistična služba občine ob prevzemu dokumentacije.

FRANC DOLINAR
dipl.ing. arh.

UDELEŽBA ALPINE NA USNJARIADI

Letos je že tretje leto zapored Industrija ug nja Vrhnika organizirala športno tekmovanje pod imenom USNJARIADA. Na to tekmovanje so vabljeni vse večje tovarne čevljarne industrije in pa usnjarsko-predelovalne industrije. Osnovni namen te prireditve ni v dosežanju vrhunskih športnih rezultatov, pač pa v prijateljskem zblizovanju in spoznavanju kolektivov med seboj. Do letos se te prireditve nismo udeležili, letos pa je sindikalni odbor sklenil, da se tega tekmovanja udeležimo, saj smo vendar ena vodilnih tovarn v čevljarstvu.

Tekmovanja se je udeležilo petnajst naših članov, ki so s športno borbo v hudi konkurenci vsekakor opravičili svojo udeležbo. Tekmovali smo v sledečih panogah: šah, streljanje, kegljanje in balinanje. Poleg drugih uspehov je posebno treba omeniti balinarsko ekipo, ki je v sestavi Ovsenk Janez, Podobnik Anton, Podobnik Milan in Podobnik Vinko osvojila I. mesto in nam priborila lep pokal v trajno last. Na za-

lost pa se zaradi pomanjkanja treninga nismo mogli udeležiti tekmovanja v malem nogometu in namiznem tenisu. Vendar pričakujemo, da se bomo drugo leto tega tekmovanja še udeležili in poslali nanj še bolj izkušene ekipe, ki bodo častno zastopale našo ALPINO. Ti uspehi in pa volja naši delavcev do športnega udejstvovanja, so gotovo vredni pohvale. Zato je izvršni odbor sindikalne organizacije sklenil, da omogoči čim večjemu številu delavcev rekreativno dejavnost. Ob tej priložnosti izkoriščamo priložnost in obveščamo člane kolektiva, da smo v ta namen nabavili nogometne žoge in imajo vsi možnost treninga. Nabavili smo tudi zračno puško, tako da bo možno organizirati treninge v streljanju. Šahisti pa že lahko vadijo, saj je šahovskih garnitur dovolj, le malo večji prostor bo treba dobiti. Zato, člani kolektiva, izkoristite skopo odmerjen prosti čas za vaše razvedrilo - po napornem delu se spočijte z rekreativno dejavnostjo. Sindikalna organizacija pa vam bo pri tem, kakor pri možnostih za letovanje, pomagala.

S. Č.

počitniška moda

Bliža se čas dopustov in z njim problem: Kaj vzeti s sabo na morje?

Najvažnejši del počitniške garderobe so vsekakor kopalke. Naše trgovine nam nudijo precej pestro izbiro. Moderne so vse vrste kopalke od najmanjših bikinov do zaprtih enodelnih modelov. Tudi dezeni so različni - črtasti, fantazijski in cvetlični motivi so enakopravni enobarvnim materialom. Pri izbiri bodo odločilni kilogrami in pa starost.

Seveda bomo dale v kovček tudi hlače. Izbiramo lahko med tremi dolžinami: kratke (vroče) hlače, bermuda (do kolena) in pa seveda dolge hlače. Posebno imeniten bo komplet iz treh delov: - hlače (dolge ali kratke, lahko tudi oboje), - krilo (moderno in obenem praktično bo, če se spredaj zapenja), - bluza (bluzon, ali pa v safari ali blazer stilu).

Ta komplet lahko poljubno kombiniramo z različnimi majicami ali bluzami. Iz istega blaga si lahko sešijemo tudi kapo ali klobuk.

Za hladnejše dni nam bo prišla prav volnena jopica ali pulover.

Če boste hodile zvečer plesat, vzemite s sabo obleko za takšne priložnosti. Lahko izbirate med različnimi kroji - od romantičnih oblek z volani v stilu leta 1940 - do oblek z naramnicami, ki so podobne kombinežam. Važno je, da je blago mehko in lahko.

In kaj bomo obule? Za plažo vsekakor natikače. To so lahko lesene coklje, na pratih zaprte, ali pa natikače z debelo pluto. Moderne sandale so najpogostejše iz semiša, sestavljene iz jermenov, ki so včasih oviti okrog noge.

Pri izbiranju počitniške garderobe pa naj velja pravilo: Raje manj kosov, ki jih lahko med sabo kombinirate, kot pa poln kovček oblek, ki jih sploh ne boste oblekle.

DUSA MESEC

delo, počitek in rekreacija

Delo je zavestna in organizirana aktivnost človeka. Pri tej aktivnosti pride vedno do pojavnosti, ki mu pravimo utrujenost.

Znanost in praksa sta pokazala, da se utrujenost ne more in ne sme premagovati s skodelico kave, cigareto, šilcem žganja ali s poživilno tableto. Utrujenost se da premagovati le z organiziranim, v naprej pripravljenim odmorom - počitkom.

Po obliki in namenu ločimo pasivni in aktivni počitek. Oba sta nenadomestljiva in nezamenljiva. Pasivni počitek je spanje in ležanje. Nekateri mislijo, da je najboljši počitek vedno ležanje. Aktivni počitek v obliki sprehoda, igre, izleta, športa in dopustniške aktivnosti zaleže neprimeren več, kot pasivni oddih. Aktivnost obnovi in vrne človeku porabljene sile in ustvari ugodne pogoje za nadaljevanje dela. V modernem času začenja primanjkovati telesnega dela, grozi nevarnost propadanja organizma in je zato potrebno poseči po aktivnosti, ki ji pravimo rekreacija.

Pri raziskovanju pojavnosti utrujenosti in naveličanosti pri industrijskem načinu dela strokovnjaki iščejo načine in oblike za doseganje boljših rezultatov dela ob manjši utrujenosti. Dokazano je, da si pri tem delavcu lahko veliko pomaga že z boljšo organizacijo dela, boljšo prehrano in pijačo, z zdravim načinom življenja pred, med in po delu. Posebno se pomaga veliko z navajanjem delavcev na rekreacijo. Vzgojne osnove o rekreaciji bi morala podati človeku družina in šola, ker pa to večkrat ni pravočasno storjeno, pa mora področje vzgoje o rekreaciji aktivno in

strokovno poseči tudi vodstvo delovne organizacije.

V nekaterih deželah so napravili še večji korak naprej. Mlad delavec se mora že ob podpisu delovne pogodbe obvezati, da se bo redno in aktivno bavil z nekim športom. Oddelkovodje diktirajo skretno, a vendar aktivno in stalno nadzirajo rekreacijo in koriščenje dopusta svojih delavcev, o tem poročajo kadrovske in varnostne službe, sami pa dajejo vzgled in celo nasvete. Strokovne službe (socialni delavec, psiholog, zdravnik, varnostni tehnik) spremljajo in proučujejo odnos med boleznimi in poškodbami ter delovnim uspehom delavcev pri delavcih, ki negujejo telesno kulturo in pri tistih, ki za njo nočejo najti posluh in čas. Pravimo, da so v takih deželah in takih delovnih organizacijah dojeli pravilo, da je samo zdrav, primerno močan, okreten in vzdržljiv delavec z dobro duševno in telesno kondicijo sposoben za doseganje dobrih delovnih rezultatov skozi ves delovni staž.

Pri rekreaciji veljajo nekatera strokovna pravila. Počitek je že, če menjamo okolje. Potrebno je čimveč rekreacije na svežem zraku. Rekreacija je vedno aktivna, to je povezana z gibanjem. Rekreacija mora biti vedno spontana in prostovoljna, pa tudi v začetku postopna. Rekreacija je obvezna za vse. Ni pa vse za vsakogar, pri čemer upoštevamo delo, delovno okolje, starost, spol, zdravstveno stanje, letni čas, materialne možnosti, standard itd.

Ker se bližamo času letnih dopustov je važno vedeti, da istega moramo izkoristiti tudi po principu aktivnega počitka in rekreacije. Žal je še mnogo takih delavcev, ki letni dopust sploh ne izkoriščajo za počitek ali pa ga nepravilno izkoristijo. Precej je še takih, ki dopust preživljajo v brezdelju ob boljši hrani in obilni pijači. Na srečo je stalno več delavcev, ki na dopust vzamejo pribor za rekreacijo in se na dopustu aktivno bavijo s športno rekreacijo, tako si naberejo novih moči in se vračajo z dopusta spočiti, prenovljeni in z novimi močmi za delo in življenje. Tudi vodstva počitniških domov morajo poznati pomen rekreacije in morajo nuditi delavcem, poleg cenenege stanovanja in hrane, tudi možnosti in pribor za rekreacijo.

Rekreacija mora postati aktivna in dejanska last vseh, posebno delavcev, ker je neprecenljiva investicija za boljše delovne uspehe, boljše počutje, zdravje in daljše življenje.

Dr. MARIO KOCIJANČIČ

motnje krvnega obtoka v spodnjih okončinah - bolezen današnjega časa

(Nadaljevanje in konec)

Zdravljenje in preprečevanje posledic mora upoštevati vse tiste činitelje, ki na svoj način vplivajo na nastanek krčnih žil. Ker na prirojene slabosti ne moremo vplivati v zadostni meri, se usmerimo na tiste, ki so nam dostopne. Zdrav način življenja ob zadostnem telesnem gibanju, gojenje športov, pravilno razporejeni in dobro izkoriščeni počitki, posebno v poklicih, ki terjajo daljšo stajo, v nosečnosti itd., pomagajo preprečevati prezgodnje nastajanje krtic. Zdravljenje začnemo čimprej in ga vsmerjamo zoper vse činitelje, ki so nam dostopni. Uporabnih metod je več: jemanje zdravil, zdravljenje z injekcijami ali operacijo, oziroma kombinacijo več metod hkrati. Težko je dati prednost neki od teh, kajti vsaka ima prednost v enih in slabost v drugih primerih. Prepustimo, da o tem odloča zdravnik, bolnik pa naj sledi in izvaja njegove napotke. Od bolnika se zahteva, da prihaja redno na kontrole, nosi elastične povoje, ki jih snema le ponoči, a nogo povija natanko tako kot mu je naročeno. Večkrat je potrebno da bolnik dobi tudi vložke za ploska stopala oz. izvaja ortopedske vaje za jačanje stopalnega oboka, izgubi kakšno kilo v telesni teži. ter se izogiba vsega kar bi sicer oviralo krvni obtok. Nekateri bolniki obupajo v času zdravljenja, ne zavedajoč se posledic katerim gredo nasproti. Uspehi zdravljenja pa ne izostanejo, če se le začne dovolj zgodaj in dovolj dolgo.

Zdravljenje motenj obtoka v spodnjih okončinah je kot že rečeno zelo različno. V zadnjem času se je razvil nov način zdravljenja z različnimi preparati, ki jih pacient zavžije ali uporablja lokalno in ki posegajo v področje mikrocirkulacije. Ti preparati uspešno preprečujejo posledice, ki nastanejo zaradi motenj krvnega obtoka v spodnjih okončinah. Tako so znani preparati divjega kostanja, ki vplivajo na kapilar no steno tako, da zvišujejo kapilarno rezistenco in zmanjšujejo prepustnost kapilar. Dobre uspehe zdravljenja so tudi registrirali pri takomenovani kombinirani terapiji. Najboljše so se pokazale kombinacije preparata, ki vsebujejo rā zem tonizirajočih, vasoprotektivnih substanc še komponente, ki stimulirajo obtok in take, ki imajo protivnetno delovanje.

Pri zdravljenju varikoznega simptomnega kompleksa naj bo načelo pacienta, da čim prej začne s terapijo.

Zdravljenje takih bolnikov mora biti dobro organizirano in zahteva od zdravnika in posebej od pacienta, popolno sodelovanje, seveda če želimo nekaj doseči. Posebej je važno poudariti zgodnje triažiranje in odkrivanje takih bolnikov pri katerih so spremembe šele na začetku. Takoj je treba začeti z zdravljenjem in ukrepi, ki naj preprečijo napredovanje bolezni.

Sistematični pregledi delavcev v industriji bi morali biti redni, osebe, ki so ogrožene, pa bi bilo treba pravočasno poklicno preorijentirati, kar pomeni za delovno skupnost in prizadetega velik dobiček.

Razumljivo je, da je v vseh primerih bolezni oziroma motenj obtoka v spodnjih okončinah potreben zdravniški pregled in spoštovanje zdravniških navodil, ker je samo zdravnik pristojen za reševanje tega problema.

Zamotana, zelo heterogena in še vedno neraziskana področja prevarikoznega in varikoznega sindroma so problemi, ki jih vse bolj raziskujejo; proučevanje tega medicinskega, hkrati pa tudi socialno-ekonomskega problema današnjega časa terja po vsem civiliziranem svetu ne samo vstrajno sistematično skupinsko delo strokovnjakov medicincev, temveč tudi aktivno sodelovanje bolnika.

V takšno načrtno delo je predvsem vključen vsak zdravnik. Poznanje zgradbe ven in normalnega venskega krvnega obtoka zlasti v spodnjih okončinah je temeljno znanje, ki omogoča zdravniku, da progre globlje v problematiko vzroka in nastanka teh sicer kroničnih stanj. Tedaj začetek zdravljenja ni težak, ker terja manj porabljenega časa, daje pa kvalitetnejšo obdelavo bolnika in končno v večini primerov zelo dobre uspehe zdravljenja.

Ti nagibi opravičujejo in so hkrati "moto" vsebirne tega sestavka, v katerem želim poudariti problematiko motenj venskega krvnega obtoka v spodnjih ekstremitetih in pomembnost le-te ter seznaniti bralca oziroma eventualnega pacienta o tem zelo pogostnem problemu.

po slovenski planinski transverzali

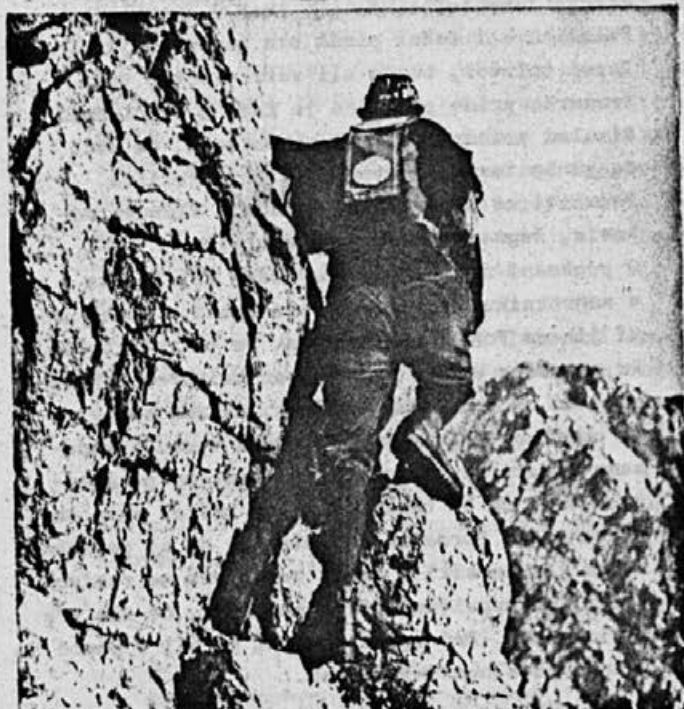
Letošnje leto bo planinsko društvo Ziri pričelo z organiziranimi pohodi po planinski transverzali. To je določena planinska pot po slovenskih gorah in planinah in poteka od Maribora do Ankarana (na tej poti je zajet tudi naš Mrzli vrh - Sivka).

Pohodov se bo lahko udeležil vsak član planinskega društva. Priporočamo jih posebno tistim članom, ki še niso bili veliko v gorah, vendar si to želijo, ker bo društvo k vsaki skupini dalo vodnika. Spoznali boste slovenske planine in jih še bolj vzljubili.

Predvidevamo, da bi bil prvi pohod 19. junija 1971, to bi bilo v soboto in nedeljo. V kolikor pa bi imeli prijavitelji možnost, bi se odpravili že v petek popoldan.

Prva pot nas bi vodila preko Pohorja, katerega je za peš hojo ravno za dva dni. Začeli bi z lažjim delom in to v Mariboru (274 metrov nadm. višine). Pričetek transverzale pa je ob vznožju Pohorja v Spodnjem Radvanju. Svet se začne takoj dvigati in se dviga vseskozi do zgornje postaje žičnice, kjer je tudi kočja (920 m). Tu dobimo tudi prvi žig, da pa pridemo do tu rabi-
mo dve in pol uri časa. Do druge postojanke - Mariborske kočje - pa je eno uro hoda. Od tu nas vodi pot mimo Reškega vrha (1156 m), preko Sedovca (1232 m) in v dveh urah smo v Ruški kočji (1249 m) ali Tinetovem domu pri Archu. To je najstarejša planinska postojanka na Pohorju. Pot nas pelje naprej proti Žigertovemu (1345 m) in Prešernovemu vrhu (1240 m). Pot je večinoma po ravnem. Do kočje nad Šumnikom bomo hodili dve uri. Tu bi tudi prenočili. Če bi se pa na začetku poti peljali z žičnico, bi prenočili v kočji na Pesku, ki je še tri ure oddaljena. Pot do Peska vodi od Klopnega vrha (1335 m) in preko Travnatega, Tolstega, Miznega in Macesnovega vrha. Pot je prijetna in mehka, kar velja za vsa pota Pohorja. Če bomo prenočili na Pesku, bomo zgodaj zjutraj obiskali še Roglo (1517 m), na kateri je 30 metrov visok železni stolp. Ko se povzpneš nanjo, si obenem tudi na najvišji točki Pohorja (1547 m). Če je vreme lepo je to edinstven razgled na bližnje in daljne gore - Gorjance, Kum, Snežnik, Savinjske Alpe, Triglav z Rjavino, del Karavank, Plešivec, v daljavi Grossglockner; vidimo pa še Svinjo planino, Golico, Kozjak, Štajerske Alpe, Slovenske gorice in Panonsko nižino. Zaradi tega pa hoje eno uro več, ker Rogla ni zajeta v transverzali.

Z Rogle se nam ni treba vračati nazaj h koči. Krenemo v smeri proti Lovrenškim jezerom (teh je 19), kjer tudi ponovno pridemo na pot transverzale. Od jezer gremo preko Planine (1529 m) proti Šiklenici ali Šindlanici (1298 m). Od tu pa se pot vzpenja na Jezerski vrh (1535 m), ki je pred nami že od Lovrenških jezer. Od Peska preko Roglje do Ribniške kočje je štiri ure hoje, če pa Roglo izpustimo, je tri ure. Od tu nas popelje pot na Črni vrh (1543 m), tu pa je tudi najvišja vzpetina Pohorja. Od kočje do tu je 30 minut in z vrha je zopet lep razgled na Mislinjsko dolino, Uršljo goro, Peco, ostale Karavanke, Savinjske Alpe in Koroško. S Črnega vrha se pot nadaljuje proti Veliki Kopji in pridemo od Ribniške kočje do Grmovškega doma pod Veliko Kopo v dobri uri. Čez Veliko Kopo (1542 m) in Malo Kopo (1526 m) na Kremžarjev vrh (1161 m), bomo hodili dve uri trideset minut. Koča na Kremžarjevem vrhu je zadnja kočja Pohorja na naši poti. Tudi od tu je lep razgled na Mislinjsko dolino, mogočno Uršljo goro in Peco ter na gore tja do Menine.

Po uri in pol bomo prišli v Slovenjgradec, kjer si bomo ogledali mesto, nato pa s kombijem krenili prosti domu.

Mislím, da so za vse tiste, ki se bodo odločili, da prehodijo Slovensko planinsko transverzalo in za vse tiste, ki hodijo v planine primerne besede Kugyja: "Le ljubezni odpro gore vse svoje bogastvo in globino svoje duše. Hočejo celega moža, popolno predanost, srčnega poguma in resničnega navdušenja. Tedaj tudi vračajo ljubezen z ljubeznijo; ga visoko povzdignejo in naredijo velikega in močnega... Oči so

jim jasne, opazujejo ostro. In če spoznajo, da te niso privedle srčne želje, temveč moda, šport, gizdavost in slučajna muhavost, tedaj se nejevoljne odenejo z obledelimi barvami, nezaupljivo skrijejo svoje zaklade ter postanejo ponosne, mrzle in neme. Takemu tujcu nimajo kaj povedati. Reven gre od njih, kakor je prišel."

Kaj vse rabimo, da nimamo težav pri hoji po planinah in da nas ne iznenadi slabo vreme?

Najvažnejša je pravilna obutev. Tudi za tiste, ki še nimajo planinskih čevljev ne bo težav, ker ima Alpina v svoji kolekciji primerne planinske čevlje. Pri nakupu je treba paziti, da imajo čevlji podplatno gumo "Sava" Kranj ter da so dovolj veliki, da pri hoji navzdol ne tiščijo v palec. Sledi osebna toaleta, pri kateri naj ne manjka krema za obraz, pridamo še elastični povoj in po potrebi tudi tablete proti glavobolu. Rezervno spodnje perilo, srajca in nogavice so potrebni. Najlažje je hoditi v pumparicah in tudi kratke hlače so včasih dobrodošle, če jih imaš v nahrbtniku. Pelerina ali dežni plašč sta nepogrešljiva. Topel pulover, bunda ali vetrovka ter tudi trenerka pride prav, če jo imaš s sabo. Mali šivalni pribor rabi, ni pa obvezen, če veš, da ga bo imel prijatelj ali prijateljica. Pozabiti ne smemo kape, rute ali klobuka, rokavic, žepnega noža in malo vrvice.

O prehrani naj odloča vsak sam; ali jo ima v nahrbtniku, ali pa se raje hrani v kočah, ki jih na Pohorju ne manjka. Da pa vse to lahko vzameš s sabo, je potreben primeren nahrbtnik, ki ne sme biti preširok, da nas ne ovira na ozkih poteh. Seveda je treba vsemu navedenemu dodati še tisto, kar se vsakemu posamezniku zdi, da bo rabil. Jaz sem naštel samo najobveznejše. Morda bo kdo mislil, da ni potrebno vsega tega nositi s sabo. Vedno res ne rabimo vsega, pripravljeni pa moramo biti, če nas vrgme iznenadi. Pri opisu poti mi je bil v pomoč Vodnik po slovenskih gorah.

Za prevoz bo skrbelo društvo. Cena prevoza tja in nazaj bo 40,00 din.

Prijave sprejema vratar ALPINE do 17. junija 1971. Čas odhoda bo vsem prijavljenim javljen pravočasno.

FRANC JESENKO

plonirska košarka v Žireh

Ze vrsto let dosejata naši košarkarski vrsti lepe uspehe na košarkarskih republiških in državnih prvenstvih. Pionirke so letos že tretjič zapored osvojile naslov republiškega pionirskega prvaka v košarki. Tako so prve osvojile v trajno last prehodni pokal Pionirskega lista. Na državnem prvenstvu leta 1969 v Bački Topoli so dosegle četrto, leta 1970 v Ljubljani pa tretje mesto v državi. Pri ocenjevanju uspehov pionirk pa ne smemo pozabiti pionirjev, ki so se že trikrat prebili do republiškega polfinala. Pozneje so bili izločeni, ne zaradi tehnično in taktično slabše igre, ampak zaradi nizke rasti, ki igra pri košarki pomembno vlogo.

Republiške prvakinje v košarki v letu 1970

Začetki košarkarske igre segajo v Žireh v leto 1955-56. Začeli smo skoraj iz nič. Najprej smo igrali košarko samo na eno tablo v TVD Partizanu, kmalu po prihodu na službeno mesto sem ugotovil, da žirovski otroci niso samo marljivi učenci, temveč tudi prizadevni delavci in športniki. Zaradi boljše povezave in organizacije izven šolske telesne vzgoje smo ustanovili šolsko športno društvo "TABOR", ki je najstarejše šolsko športno društvo na osnovnih šolah v Sloveniji. Materialno stanje telesne vzgoje v Žireh je bilo porazno. Društvu ni kazalo drugega, kot da je začelo z izgradnjo šolskega športnega parka. Denarja skoraj ni bilo. Treba je bilo zavihati rokave in si z lastnim delom zgraditi igrišča. Poleg rokometnega in odbojarskega igrišča smo naredili tudi travnato igrišče za košarko. Pri delu so namesto kamionov, bagrov in buldožerjev peli le krampi, lopate in samokolnice. Zasilno košarkarsko ig-

rišče pa ni zadostovalo potrebam in željam žirovske mladine. S pomočjo žirovskih podjetij in izredno velikih naporov takratnih pionirjev in srednješolcev smo si zgradili moderno betonsko košarkarsko igrišče. S kakšno vneto in ponosom je ta mladina žrtvovala tisoč prostovoljnih ur.

Danes igrajo žirovski pionirji in pionirke sodobno košarko, čeprav smo daleč od vseh košarkarskih centrov. Zavedati pa se moramo, da so sedanji uspehi tudi plod dela in športnih uspehov prejšnjih generacij.

Postali smo republiški prvaki. Pot do osvojitve tega naslova ni bila lahka. V Škofji Lopi smo postali občinski in gorenjski prvaki. Republiški polfinale pa je bil v Žireh. Z zmago na tem tekmovanju smo si šele pridobili pravico nastopa na republiškem finalu festivala pionirske košarke 1971 v Mariboru.

Čaka nas izredno težka naloga - državno pionirsko košarkarsko prvenstvo v Prištini. Zavedamo se izredno odgovorne naloge, ki nas čaka na Kosovem. Tam se bomo morali boriti s pionirkami iz drugih republik, ki imajo povsem drugačne pogoje za treniranje. Kljub temu, da nimamo telovadnice za zimsko vadbo, trenirk in copat in druge opreme, se bomo potrudili, da bomo na državnem prvenstvu dostojno zastopali Žiri in Slovenijo.

Naj dodam še imena košarkaric, ki se bodo udeležile državnega prvenstva: Ida Mlinar, Danica Mlinar, Vida Mlinar, Sonja Mlinar, Milena Giacomelli, Milena Gantar, Rička Galičič, Meta Oblak, Anuška Starman, Tončka Tavčar, Helena Kavčič, Majda Bogataj in Maksa Ušeničnik.

DARIJ ERZNOZNIK

.....

Upam, da se vam bom lahko oddolžil.

Zakaj ne trobite...

Žirovci radi pojo

Kot nam je znano je v Žireh glasbena dejavnost zelo razvita. Danes deluje aktivno moški pevski zbor "ALPINA", godba na pihala, mladinski in pionirski zbor.

Lani 1. septembra se je pa ustanovil še moški pevski zbor "PODJETIJ ŽIRI".

Čeprav je v Žireh petje precej na visoki ravni, se je vseeno pokazala potreba, da se ustanovi še en moški pevski zbor. Veliko žirovcev ima še lep glas in smisel za petje. Namen ustanovitve novega moškega zbora je bil v tem, da da možnost za aktivno sodelovanje v zboru vsem delovnim ljudem žirovskih kolektivov. Pri formiranju zbora so imeli veliko zaslug tov. Vital Oblak, Janez Kopač in Tone Šantej. Še več vzpodbude je dal tov. Slobodan Poljanšek, ki je z veseljem sprejel vodstvo moškega zbora. V zboru sodeluje 23 članov, ki z vso resnostjo in trudom hodijo na vaje. V osmih mesecih je zbor sodeloval skoraj na vseh proslavah in prireditvah. Zbor je naštudiral 14 pesmi v zelo kratkem času in bo z veseljem sprejel vsako povabilo za nastop na proslavah in žalnih slovesnostih.

Člani tovarne Alpina, ki sodelujejo pri zboru, delajo v dveh izmenah in celoten zbor bi bil hvaležen kolektivu Alpine, če bi bilo članom zbora omogočeno redno obiskovanje vaj.

Moški pevski zbor "Podjetij Žiri" se iskreno zahvaljuje sindikalni podružnici Alpine za finančno pomoč in razumevanje.

M. TROJAR

POVEČANJE UVOZA OBUTVE V ZDA

Po poročilu združenja ameriških proizvajalcev čevljev v prvem tromesečju 1971 se je uvoz čevljev v ZDA povečal v primerjavi z istim razdobjem 1970 za 27,4% na 87,531.000 parov.

Vir: Il Sole - 24 Ore 119
25.5.1971

